

2022-2023-окуу жылында так илимдер усулдук бирикмесинин декадасынын өтүлүшү боюнча отчет

Математика, физика жана информатика предмети татаал ошол эле учурда кызыктуу дагы. Ошентсе дагы бул предметке кызыгып окууган окуучуларыбыз аз эмес.

Так илимдер усулдук бирикмесинин декадасы 2022- жылдын 14- ноябрынан 25-ноябрга чейин болуп өттү.

Декаданы өткөрүүнүн максаты:

- Математика, информатика жана физика сабагына болгон кызыгуусун артыруу;
- Ой жүгүртүүсүн, таанып билүүчүлүгүн калыптандыруу;
- Активдүүлүгүн, тапкычтыгын өстүрүү;

Декаданын пландары:

- Ар бир окуучунун өзгөчөлүгүн эске алуу менен, сапаттуу билим алуусуна бардык шарттарды түзүү;
- Окуу процессине болгон кызыгуусун артыруу, өзүн таанып билүүгө, өзүн уюштурууга, тарбиялоого багыт берүү;
- Окуучулардын жана мугалимдердин чыгармачылык потенциалын, уюштуруучулук жөндөмдүүлүгүн байкоо;
- Майрамдык маанайды түзүү;

Жогоруда коюлган максаттарды жана пландарды ишке ашыруу үчүн сабактардан төмөнкүдөй конкурстар уюштурулган: дубал газета көргөзмөсү, кроссворд жана ребурс, мыкты эсептегич, формуланы билесиңби, жаш физиктер тажрыйбасы;

Даярдоо этабы.

- Усулдук бирикмеде декаданы талкулоо жана аны бекиттирүү;
- Негизги иш чараларды карап ыормасын түзүү;
- Мугалимдердин ачык сабагына катышуу;
- Мугалимдердин аткарган иштерин бөлүштүрүү;
- Жаш мугалимдерге жардам берүү

Негизги этап.

Мугалимдин аты жөнү	Өтүлгөн тема	класс
Асаркулова Гүлай Барктабасовна	“Айлануу телолору”	11-б
Төлөнбаева Чынар Дербишалиевна	“Барабарсыздыктарды кошуу жана кемитүү”	8-а
Ашурбаева Айсунулу Сайткуловна	“Косинустар жана синустар теоремасы”	9-г
Шадыева Айзат	“Кобөйтүүнүн	6-ж

		бөлүштүрүү законун колдонуу”	
	Байсымакова Гулуйпа Абдылдаевна	“калдыктуу бөлүү”	5-д
	Апсалиева Бегай Ташболотовна	Даражаларды көбөйтүү жана бөлүүгө карата көнүгүү иштөө	7-б
	Шайдуллаева Гульмира Өсөровна	Алгоритмдин түрлөрү	6-б
	Салимова Айнура Ыманкуловна	Ылдамдануунун бирдиги	7-а
	Ишенова Сангул Ырысбековна	Архимед күчү	10-а
	Акматова Айкыз	Информацияны берүү	5-е
	Эркинов Акылбек	Математика дуйносундо	6-класстар

Мугалимдер өзүнүн сабактарында окуутунун ар кандай формаларын, ыкмаларын, көргөзмө куралдарын, слайд тузуп, таркатуучу материалдарын пайдаланып, жакшы сабак көргөзүшү.

Ар бир мугалимдердин сабагына бош мугалимдер жана методист Кыдыбаева Кымбат Асанбековна жана Окенова Чынара сабактарга катышып өздөрүнүн сын пикирлерин, каалоо тилектерин билдиришип ар бир мугалимдин чыгармачылык менен талыкпай иштеп берүүсүн айтышты.

Бардык сабактарда мугалимдер тапкычтыка, анализдегенге, жаңы маалыматты бамдоого, салыштырууга, критикалык ой жүгүртүүгө, багытталган окуучуларды өнүктүрүүнүн технологиясын көргөзүштү.

Декаданын жабылышында бардык конкурстардын жыйынтыгы чыгарылып окуучуларга грамота тапшырылды. Окуучулар өздөрүнүн фантазиясын чыгармачылык жөндөндүүлүктөрүн физика математика жана информатика сабагынан болгон билимдерин корсотө алышты. Коюлган максаттар жана пландар аткарылды. декаданын жабылышы предметтердин жашоодогу мааниси чоң экенин көрсөтө алды.

Так илимдер усулдук бирикмесинин декадасынын жабылышы “Билимдүүгө дүйнө - жарык” деген темада болуп өттү.

Декаданын сценарийи:

Биздин мектептин окуучуларынан турган “Жаз” бийчилер тобунун кыздары чимириле бийлеп декаданы ачып беришти.

11а классынын окуучусу Бекташ кызы Майрамкүл жана Кадырбек уулу Марсель алып баруучу болушту.

Саламдашуу

Майрамкул

Мүнөттү айга, жылга, күнгө теңеп,
Убакыт учкан куштай өтө берет.
Жашоода баары кымбат ошентсе да,
Эң алгач саламдашып алуу керек

Марсель

Фотон толкун. Фотон кээде бөлүкчө
Бири чагылып, бири кетет комүскө
Жутулат ал түшүп металл бетине
Электронго энергиясын беришке
Билимдүүгө дүйнө жарык аттуу так илимдер декадасынын жабылышына кош
келиниздер!

Анда эмесе сахнага 7г классынын окуучуларынын окуучулары физика предмети
боюнча декламация айтып беришет

Майрамкүл

Эксперимент илим табияттан сураган суроо. Ал эми өлчөө жаратылыш
жоопторунун жазуусу деп айтып кеткендей 11- классынын окуучусу Мусаев
Самандарбек жана Кадырбек уулу Марселдин эксперименттерине көңүл
бурмакчыбыз.

Самандар ферромагниттин парамагнитке өтүп кетүү кубулушун көргөзүп берет.
2- экспериментте нерселердин жылуулуктан кеңейип кетишин көрсөтөт.

Марсель Максвеллдин маятниги менен потенциалдык энергиянын, кинетикалык
энергияга өтүшүн;

Жылуулук жумшап жумуш аткарса болорун б.а пробиркага суу куюп оозун жаап
арабага бекитип ысытса сууысыганда тыгынды түрүп чыгарган учурда арабача
кыймылга келерин көрсөтөт. Ошону менен бирге эле Ньютондун маятнигин
колдонуп импульс түшүнүгүн түшүндүрөт. Эксперименттер сонун жасалып
көрүүчүлөргө жагат.

Кийинки номер Акыйнек 8б классынын аткаруусунда болот.

Ар нерсе жерге тартылган,
Кубулуштар айтылат

Бири ылдам, бири жай

Кыймылдары да каралат.

Физика биздин ашканада деген темада Абубакир менен Таңбийке физикалык кубулуштар ашканда да болоорун көрсөтүп бермекчи.

Физика биздин ашканада Күнүмдүк жашообузда бизди курчап турган өзгөрүүлөрдү мисалы үйдө ашканада болгон кубулуштарды физиканын закондорун пайдаланып чечсе болот.

Саламатсыздарбы биздин достор биз бүгүн силерге чогуу бизнес ланч жасап берели деп чечтик жана бул учурда биз физиканын кандай кызыктуу суроолор менен кагылышабыз. Күнүмдүк жашоодо биз дайыма аралаштырабыз, ысытабыз, же тондурабыз кээде муздатканга туура келет же ар кандай нерселерди ээритиш керек. Албетте мунун баардыгы ашаканда болот да. Мен дайыма тамак жасаганды жакшы көрөм. Үйдөгүлөргө даамдуу кылып жасап бере алам.

Айтсаң биздин ашканада кандай физикалык кубулуштар болушу мүмкүн?

- Билбейм. Менин ойюмча чай кайнаганда кайноо, буулануу, конвекция, кашыкты ысык чайга салсаң жылуулук өткөрүмдүүлүк, суунун тонуп калышы айта берсең көп да
- Ооба, туура айтасың санай берсек көп. Кел андан көрө экөөбүз бир нерсе даярдайлы.
- Кел, жөнөкөй эле тамак жасабайлыбы жана анын жасалышын физикалык көз караш менен талкуулайлы.
- Макул анда биздин менюда жумуртка чай кофе бар
- Биринчи бул жумурткалардын кайсынысы чийки, кайсынысы бышканын кантип билебиз.
- Сен билесиңби?
- Ооба мен физика сабагын жакшы окугандыктан билем.
- Жумуртканы жарбай туруп, анын бышык же чийки экенин аныктоо керек болсо кандай кылабыз?
- Иштин жайы мындай, бышык жана чийки жумурткалар бирдей айланышпайты биз аны коюлган суроону чечүүгө пайдалансак болот. Сыналуучу жумуртканы жайпак тарелкага коюп эки манжабыз менен ага айлануу кыймылын беребиз. Бышырылган жумуртка бул учурда байкаларлык тез жана көбүрөөк айланат. Чийки жумуртканы айландыруунун өзү да кыйын. Бул кубулуштардын себеби, бышырылган жумуртка туташ бүтүн нерсе катарында айлангандыгында; чийки жумуртка болсо, мчкм суюктугу сырты менен бирге айланууга келбестен, өзүнүн инерциясы боюнча анын айланышына жолтоо болот; ал тормоздун ролун аткарып калат.

- Эң сонун муну билүү ото жакшы.
- А мен болсо башка жолун билем. Жумуркаларду туздуу сууга салганда чыйки жумуртка тубүндө сүзөтбөшкөн жумурткага караганда.
- Жумуртка тез аарчылыш учун эмне кылуу керек? Кол менен аарчыйбыз да
- Жок сен аны муздак сууга салып койгонду кордун беле?
- Ооба эмнеге салып коет?
- Себеби, кабыгымуздак сууда тез муздап озунун размерин кичирейткендиктен анта жаракалар пайда болуп тез аарчылат.
- Эң сонун билимдуу болгон кандай сонун!
- Ооба коп окусан копту билесин
- Кел эми нанды туурайлы. Бычактын эки жагы менен туурап корлу.
- Макул. Миздуу жагы менен бат тууралат да мизи жок жерден тууралбайт экен . эмне учун?
- Бул жерде басым кучу бирдей бирок таянычы ар кандай аянтта болуп жатпайбы. Канчалык беттин аянты чон болсо басым аз, беттин аянты кичине болсо басым чон болот эмеспи.
- Туура Эң сонун.
- Кел эми нанга май суйкойлу. Копчулуктун оюна деле келбесе керек ээ, эмне учун май нанга суйколот. Ооба муну физиканын закондорун жакшы тушунгон гана окуучулар билет болуш керек.
- Албетте бул жерде нан менен майдын молекулаларыны ортосундагы тартышуу кучу, майдыкына караганда чон болуп жатпайбы.
- Туура айтасын бул куч жок болгондо азыр экообуз майды суйкой албай отурмакпыз ээ (кулушот)
- Даяр болгон бутербродду тарелкага салалыбы?
- Албетте даяр болуп калды.
- Сен эми чай дачдай калбайсынбы?
- Макул. Чайды демдоодо кандай физикалык кубулуштар болот?
- Диффузия кубулушу да чайдын молекулалары менен сахардын молекулаларынын аралашуусу журот эмеспи. Суу канчалык ысык болсо температурасы жогору болсо ошончолук диффузия тез журот да.
- Ооба кандай сонун керемет биздин жашоо баары кыймылда. Керек болсо молекулалар да кыймылдап жатышат.
- Менде мындай суроо бар да. Чайнекти канча коп колдонсон андагы суу кечирээк кайнап баштайт экен. Сен ушуну билесинби?
- Ооба анткени чайнектин ичи кебер менен капталып калат да жылуулук откорумдуулугу начарлай баштайт да.
- Эмне учун чайды чыныга куюшат. Анткени идиштин бетинин аянты чон болсо, ал тез бууланып кетет да чай муздай баштайт.

- Суунун тамчысы сковородкага тушуп кетсетоголок шарик болуп калат го байкадын беле ушул кубулушту?
- Ооба, эмне учун андай
- Себеби себеби суунун тамчысы сковородкага жайылбайт анткени сковородка антипригардык пленка менен капталып коюлган. Ошондуктан суу аны нымдабайт. Суунун молекулаларынын ортосундагы тартышуу кучу чон, тиги сковородкага караганда.
- Эн сонун!
- Микроволновкага тамак ысытып жейбиз го. Ал жерде кандай кубулуш журот? Бул жерде электромагниттик нурдануу болот. Бул нур молекулаларды кыймылга келип термелип башташат, ошондуктан ушундай.

Анда эмесе улуу ойчулдардын айткан создору менен жыйынтыктап кетели:

“убакыт бул эмгекчил ишкердин досу же жалкоо адамдын душманы” ар бир убактыбызды билим алууга, жакшы иштерге жумшайлы демекчибиз. Конул бурганыңыздар учун чон ырахмат!

Эриндери булкүлдөп,
 Үкүлөөрү үлпүлдөп,
 кыздар бийлейт ийиктей,
 ийиндери сүлкүлдөп.

11а классынын окуучулары бийлеп беришет.

Кийинки номер Логикалык суроолорго кезекти берсек.

1.Төрт киши бири-бири менен кол кармашып учурашты. Бардыгы канча кол кармашуу болду? (6 кол кармашуу)

2.Столдун 4 бурчу бар. Анын бир бурчун араалап салышты. Столдун канча бурчу калды (беш бурчу)

3.Үч тоок үч күндө үч жумуртка тууйт. Ал эми алты тоок алты күндө канча жумуртка тууйт? 12 жумуртка

4. эки ата эки уул эртең мененки тамакта үч жумуртка жешкен. Бирок баарына бирден жумуртка тийген. Бул кандайча болушу мүмкүн.(1 ата, 1 бала, 1 небере)

4.Короосунда Маруся

104 казды бакчу эле

Агы 4 ко көп болсо, анда бозу канча эле

Жообу 50

- Суунун тамчысы сковородкага тушуп кетсетоголок шарик болуп калат го байкадын беле ушул кубулушту?
- Ооба, эмне учун андай
- Себеби себеби суунун тамчысы сковородкага жайылбайт анткени сковородка антипригардык пленка менен капталып коюлган. Ошондуктан суу аны нымдабайт. Суунун молекулаларынын ортосундагы тартышуу кучу чон, тиги сковородкага караганда.
- Эн сонун!
- Микроволновкага тамак ысытып жейбиз го. Ал жерде кандай кубулуш журот? Бул жерде электромагниттик нурдануу болот. Бул нур молекулаларды кыймылга келип термелип башташат, ошондуктан ушундай.

Анда эмесе улуу ойчулдардын айткан создору менен жыйынтыктап кетели:

“убакыт бул эмгекчил ишкердин досу же жалкоо адамдын душманы” ар бир убактыбызды билим алууга, жакшы иштерге жумшайлы демекчибиз. Конул бурганыңыздар учун чон ырахмат!

Эриндери булкүлдөп,
 Үкүлөөрү үлпүлдөп,
 кыздар бийлейт ийиктей,
 ийиндери сүлкүлдөп.

11а классынын окуучулары бийлеп беришет.

Кийинки номер Логикалык суроолорго кезекти берсек.

1. Төрт киши бири-бири менен кол кармашып учурашты. Бардыгы канча кол кармашуу болду? (6 кол кармашуу)

2. Столдун 4 бурчу бар. Анын бир бурчун араалап салышты. Столдун канча бурчу калды (беш бурчу)

3. Үч тоок үч күндө үч жумуртка тууйт. Ал эми алты тоок алты күндө канча жумуртка тууйт? 12 жумуртка

4. эки ата эки уул эртең мененки тамакта үч жумуртка жешкен. Бирок баарына бирден жумуртка тийген. Бул кандайча болушу мүмкүн. (1 ата, 1 бала, 1 небере)

4. Короосунда Маруся

104 казды бакчу эле

Агы 4 ко көп болсо, анда бозу канча эле

Жообу 50

5.Короодо 15 күчүк бар, алардын ар бири де кабанаак же үрөнөөк. Үрөнөөк күчүктөр -10. Кабаанагы -9. Ошондо алардын араасынан канча күчүк кабанаак да үрөнөөк да болот. Жообу 4

6.Үйдүн ар бир бурчунда мышык отурат. Ар бир мышыктын маңдайында 3 төн мышык бар. Үйдө канча мышык болгон.

7.Пляжда кыздар чуркап бара жатышат

бири эки кыздын алды жагында

бири эки кыздын ортосунда

бири эки кыздын артында пляжда канча кыз чуркап бара жатат. (3 кыз)

Илимге жаңыдан кол сунган бактылуу жаштарыбыз жаш канат. 6- класстын 6 окуучусу Кубик –Рубиктин алгоритмин көрсөтүп беришмекчи.

Кубик –рубик алгачкы жолу “сыйкырдуу Кубик” аталышы менен белгилүү болгон. Логикалык баш катыруучу оюнчук. 1974 жылы Венгриялык профессор Эрне Рубик тарабынан иштелип чыккан. Рубик Кубиктин алты жагында тогуз кичинекей кубиктер өз ара байланыштырылып орнолгон. Ар бир кичине кубик бир тусто болот. Оюндун максаты- Рубик Кубиктин ар бир бетин окшош бир түскө келтирүү зарыл.

Эл ичи өнөр кенчи демекчи 7 б классынын окуучуларынын аткаруусунда “Кыргыз жерим ” деген темадагы ырды хор ырдап беришмекчи.

Жыйынтыктоо

Кечээки күндүн алысы жок,

Эртеңки күндүн жакыны жок.

Демекчи так илимдер усулдук бирикмесинин декадасына арналган кечebиз соңуна келип жетти.

Бүгүнкү конкурстун жыйынтыгын чыгарып ,жеңүүчүлөрүбүгө грамоталарды тапшыруу үчүн мектеп директору Абдыразакова Асел Алманбетовнага сөз беребиз.

“Үлгүлүү дептер” конкурсунун жеңүүчүлөрү

11 -классынын окуучусу Мусаев Самандар, Темирова Танзила, Казипова Жылдыз жана Кадырбаев Марсель, Маканбаева Эльсина 7а- класс, Максатбекова Бегимай 7а- класс , Жанболотов Арлен 8а

“Кроссворд жана ребурстар” боюнча жеңүүчүлөр жусупбекова Айвери 8е, Эркинбекова Айсезим 8е, Сатыбекова Айжан 8а – класс

Мыкты эсептегич: 1-орун Субанбекова Айжамал 8а, Акимбеков Абубакир 8в,
Турдубекова Асема 8б

“Формула билесиңби?” конкурсунун жеңүүчүлөрү:

Биринчи орун. Талант уулу Нур 11б- кл, Кадырбаев Марсель 11а Жансынбекова
Бегайым 8б, Субанбекова Айжамал 8а, Акимбеков Абубакир 8в

Экинчи орунду Казипова Жылдыз 11б, Адылбекова Аяна 8а,

Тентимишова Алиман 8ж, Жайлообаева Асема 8а,

3 –орун. Мурзалиев Н 8в- класс, Джумаев Давут 8е – класс

Дубал газета конкурсунун жеңүүчүлөрү: Оморова Раяна 7в, 7ж класстын
окуучулары, 7е класстын окуучулары, 7 д класстын окуучулары, 7б класстын
окуучулары 11а класстын окуучуларыдыгы, Кудайбердиева Жумагул 8е,
Эркинбаева Беназир 8б

Активдүү катышканадыгы үчүн: 7г классынын окуучуларына, Сабатова Жибек 7ж